

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 Vtrùm adulter teneatur aliquid restituere marito adulteræ pro iniuria, si partus non sit secutus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

vi illius deflorationis iniuriosa tenetur illam ducere, vel dotare, iuxta cap. 1. de adulteriis, quod ex lege veteri translatum in Ius canonicum. Itaq; cum ratione iniuriae violationis tenetur ad alterum disiunctiue, vbi semel elegerit alteram partem, non potest mutare absque consensu puella.

Quod enim semel placuit, amplius displicere non potest: iuxta regulam 2 r. de regul. Iuris in 6. Quod intellige, si alterius interfit, vtridem Glossa: atqui hic plurimum interest puella te non mutare. Confirm. Quia cum obligatio est disiunctiua, facta electione alterius partis, haec sola debetur; vt patet in aliis debitis. electio autem in huiusmodi est debitoris; vnde debet esse libera. quare si metu cogatur ad illam partem, nempe ad promittendum matrimonium, non tenetur ad illam; sed soluendo dotem, vel damnum faciendum, est liber.

Si viduam vi vel fraude.

Si viduam honestam vi vel fraude absque promissione matrimonij cognouit, etsi postea ei promitteret matrimonium in satisfactionem, nihilominus possit alio modo pro iniuria satisfacere, & ita religionem ingredi. ita Sancius supra. quod intellige, nisi sequeretur illam grauis infamia, cui alia ratione non possit occurrere. Ratio est, quia talis promissio fuit omnino libera; (solum enim de deflorante virginem statutum est, vt tenetur eam ducere, vel dote augere, cap. 1. & 2. de adult.) vnde habet tacitam conditionem, Nisi religionem ingrediar. Sicut qui promissione pecuniae puellam deflorauit, etsi postea loco pecuniae promittat matrimonium, nihilominus potest religionem ingredi soluta pecunia promissa: quia cum sit promissio omnino libera, non a Iure imperata, habet tacitam conditionem praedictam.

Promissio libera.

Contraria sententia verior.

Verum etsi haec sint probabilia; verius tamen puto esse eandem rationem in foro conscientiae, siue promissio facta sit viduae honestae, siue virgini, in praedictis casibus, modo cetera sint paria. Ratio est, quia Ius illud cap. 1. de adult. non obligat ante sententiam Iudicis, vt supra dictum est, & communiter docent Auctores. Itaq; promissio illa matrimonij in vtroque casu censetur liberalis; ac proinde tacitam habens conditionem, Nisi religionem ingrediar. poterit ergo ingredi, soluendo dotem, aut prudentis arbitrio compensando, nisi per sententiam coactus fuerit illam ducere. Vbi etiam aduertendum, cum qui consentientem deflorauit, si postea ei matrimonium promittat, in foro externo cogendum vt eam ducat. Ratio est, quia quando vi vel dolo fecit secuta promissione, est compellendus, vt dictum est: atqui praesumitur ita fecisse; quia non videtur sponte consensisse: vnde cogetur, nisi probet illam vel non fuisse virginem, vel sponte praebuisse consensum, vt recte Sancius supra.

In foro externo.

DUBITATIO V.

Vtrum adulter teneatur aliquid restituere marito adultera pro iniuria, si partus non sit secutus.

36. Respondeo & Dico Primò, Si nullum aliud damnum secutum est, non teneri quidquam pro hac iniuria marito illata rependere. Ratio est; quia iniuria ab omni damno separata, non debetur ex iustitia, nisi satisfactio, per signa doloris, veniae petitionem, &c. quae tamen locum non ha-

bet, quando iniuria ignoratur; vnde nisi maritus resciscat, non tenetur adulter ad talem satisfactionem. haec enim satisfactio non fit, nisi sentienti se iniuria affectum, cum consistat in placatione animi exacerbati. quòd si resciscat, & putetur cupere, tenetur: aliàs minimè.

Dico Secundò, Si maritus exigat satisfactionem pecuniariam, alter non tenetur eam praestare. Ratio est; tum quia tale damnum non est illatum; tum quia haec conuentio seu transactio pro iniuria adulterij, Iure est interdicta, L. Transigere. r. 8. C. de transactionibus, vbi dicitur: *Transigere vel pacisci de crimine capitali, excepto adulterio, prohibita non est.* Idem vetatur L. Miles. 11. r. ad legem Iuliam, de adulteriis. quod idcirco Ius vetuit, ne maritus videatur suae vxoris lenocinium facere, eiusq; corpus ad quaestum tamquam leno prostituere. Si tamen maritus occultè transigeret cum adultero sine scandalo, non videretur peccare, nec ad restitutionem teneri; quia leges illae magis pertinent ad Iudices, ne concedatur actio, nimium in poenam, ob praesumptionem lenocinij; quam ad mores priuatos.

37

38 *Occulta transactio non est illicita.*

DUBITATIO VI.

Vtrum si secutus sit partus, teneatur adulter ad restauranda damna, quae consequuntur, marito vel heredibus legitimis, ex sustentatione eius & hereditatis partitione.

Respondeo & Dico Primò, Adulter non tenetur ad vllam damni compensationem, nisi ei moraliter certum sit, esse suam prolem. Vbi aduerte, non videri certum, quamdiu habet probabilem rationem dubitandi de contrario: vt dictum est 1. 2. q. 19. artic. 6. Id enim moraliter certum censetur, quod prudenter ita creditur, vt contrarium nullò modo videatur probabile: talia enim passim humano more certa dicuntur. Nunc probatur, quia in dubio, melior est conditio possidentis: nemo enim tenetur aliquid soluere, & re sua se spoliare, nisi ei constet se debere. consentiunt ferè in hoc DD. Quamuis enim quidam dicant illum teneri, quando probabiliter credit esse suam prolem, hoc tamen non est ita generatim intelligendum; sed quando ita credit, vt non habeat probabilem rationem dubitandi de contrario. Fieri enim potest, vt quis probabiliter credat esse suam prolem, & etiam probabilitatem habeat non esse: quo casu certum est non teneri. vide Sotum lib. 4. de Iustit. q. 7. ar. 2. Nauar. c. 16. n. 48. & 49.

39

40 *Quid certum.*

Dico Secundò, Si vllò modo suauit vel procurauit, vt adultera prolem susceptam marito supponeret, fingeretque esse eius prolem, tenetur de damno secuto; nempe de alimentis & hereditate, vnà cum adultera. Ratio est; quia vterque est causa totius damni.

41

Si suauit, tenetur.

Vbi aduerte, vtrumque teneri pro rata aequè primò; adulterum, quia vtriusque nomine suauit; adulteram, quia vtriusque nomine fecit. Quando enim consilium est in commodum consultoris, ipse tenetur primo loco, executor solum in defectum. si tantum est in commodum executoris, executor tenetur primò, consultor solum secundariò in defectum.

Consultor & executor.

defectum